

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vseh dan zvečer, kmilji nedelje in praznike, ter valja po pošti prejeman na avstro-ogrsko deželo na vsa leta 25 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kdor hodi sam po sebi, plača za vsa leta 22 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele tolike več, kolikor naša pošta. Na naročbe brez istodobne vplačila naročnine se ne osira. — Za oznanila se plačuje od petorostopne peti-vrste po 12 h, če se osnanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depisti se izvele frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knaševih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovolije pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 35.

Velika hinavščina.

Izseljevanje s Kranjskega narašča tako, da nas mora navdajati resnična skrb za prihodnost. Izseljevanje je socialna bolezen, ki nastane v sled slabih gospodarskih razmer, nekake socialne malarije, ki jo peš veliki narodi lahko prebole, ki pa zna postati usodopolnega pomena za male narode.

Za nas Slovence je ta problem posebno pereč, a posveča se mu celo od najbolj interesirane strani vse premalo pozornosti. Imeli smo pred nekaj leti v deželni zbor precej veliko debato o izseljevanju, ali rezultatov ni rodila, ker klerikalci gledajo na izseljevanje samo z enostranskega stališča, da namreč provzroča izseljevanje — pomanjkanje poslov. Od ljudi tako ozkega obzora je pa težko pričakovati, da bi mogli glede izseljevanja kaj ukreniti, kar bi resnično pomagalo.

Minoli četrtlet je prišlo vprašanje o izseljevanju s Kranjskega v državnem zboru na razgovor. Sprožil je to stvar v obliki nujnega predloga poslanec Šuklje. Novega ni povedal nič, da, niti tega ni vsega povedal, kar bi se bilo dalo lahko navesti in le kak naiven človek more misliti, da bo imel Šukljegov nastop tudi kak resničen uspeh.

Naš namen ni, razpravljati tukaj o problemu izseljevanja; pribiti hočemo samo veliko hinavščino, ki tiči v Šukljevem govoru.

Šuklje je zahteval, naj vlada poskrbi prebivalstvu trajnega in boljšega zasluga, zahteval je državno pomoč za melioracije, zahteval povzdigo vinorejstva in sadjerejstva itd.

Vse te zahteve so utemeljene in upravičene in vprašati se moramo, kdo pa je kriv, da ni vsega tega, da nam vlada tega ne da? Kriva je klerikalna obstrukcija.

Že štiri leta ne more kranjski deželni zbor delati. Vseled klerikalne obstrukcije ne sme deželni zbor dati nobenih podpor in je kmetsko ljudstvo prišlo ob silne tisočake.

Šuklje zahteva, naj se grade železnice v prid ljudstvu — njegova stranka pa onemogoča, da deželni zbor ne more ničesar storiti. Ko bi ne bilo klerikalne obstrukcije, bi bilo že rešeno vprašanje o šentjanski in o idrijski železnici in tudi vprašanje o podaljšanju dolenskih železnic bi bilo že v novem štadiju, ker je državni poslanec Plantan dogovorno s interesi v tem osiru mnogo storil in celo zadevo spravil v tir.

Šuklje zahteva melioracij od države. Država bi rada dajala podpore za to, a ne more, ker sme dajati podpore za melioracije samo če prispeva tudi dežela, kranjski deželni zbor pa vseh klerikalne obstrukcije ne more ničesar sklepati.

Šuklje zahteva podpor za vinorejse itd. Država in dežela sta silno mnogo storili za obnovitev vinogradov, a sedaj je vseh klerikalne obstrukcije ustavljena cela akcija. Obstrukcija je kriva, da dežela ne more ničesar dati, in ker dežela ne more, ne sme država.

Šuklje je v svojem govoru pripoznal, kako nujno je potrebno, da se pomore kmetskemu prebivalstvu s podporami — njega stranka pa je kriva, da so izostale vse te podpore.

Vzpričo temu se moramo vprašati: Ali je sploh mogoča večja hinavščina, kakor jo je uganjal Šuklje v državnem zboru. Klerikalna stranka je z obstrukcijo odzela kmetskemu ljudstvu stotisoče in podi ljudi v Ameriko — Šuklje pa joka v državnem zboru, da država tega ne da, kar so ji njegovi tovariši onemogočili dati!

O splošni volilni pravici.

Dunaj, 8. oktobra. Poslanec Prade je objavil razpravo o splošni volilni pravici, kjer navaja, da je bilo pri ljudskem štetju leta 1900 nad 24 let starih moških v Avstriji pri Nemcih 2.413.906, pri Čehih 1.388.576, pri Poljaki 912.118, pri Malorusih 766.008, pri Slovencih 283.584, pri Hrvatih in Srbih 167.822, pri Italijanih 172.559, pri Rumunih 44.076 in pri Madjarih 2035 — Avstrijski Slovani imajo potemtakem 1.104.202 volilcev več kot Nemci.

Velike demonstracije v Pragi.

Praga, 8. oktobra. Povodom otvoritve deželnega zbora dne 10. t. m. so napovedane velike delavske demonstracije. Skoraj vse tovarne so ta dan dale delavcem prosto. Obhod delavcev je dovolila celo policija s pogojem, da ne bo na ulicah nagovora. Tudi lepake je policija dovolila, le besedi »splošni štrajk« in »politični štrajk« sta se morali spremeniti v »počiva-nje delavcev«.

Otvoritev ogrskega parlamenta.

Budimpešta, 8. oktobra. Torek 10. t. m. postane zgodovinskega pomena za Ogrsko. Ta dan se naznani cesarjeva odločitev, ali sprejme reformni program Fejervaryjevega ministrstva s splošno volilno pravico ali pa se kriza poostri do skrajnosti. Glasom vladnega programa bi naj bile prihodnje spomlad nove volitve. — Ministrski predsednik Fejervary ne pride k seji 10. t. m., ker bo v tej seji grof Andrassy utemeljeval v imenu opozicije obtožnico proti ministrstvu. — V torek popoldne bo tudi seja magnatske zbornice, ki obeta istotako biti velikega političnega pomena. Opozicijski člani namreč nameravajo zahtevati, da se razen Fejervaryjevega ministrstva obtoži tudi predsednik magnatske zbornice grof Czaky.

Nemiri na Ruskem.

Petrograd, 8. oktobra. V Moskvi so zopet nastali splošni nemiri. Vsi peki štrajkajo ter je kruha le še za en dan. Po ulicah se valijo nepregledne množice demonstrantov. Demonstrantje so streljali na dragonce ter usmrtili dva dragonca in nekega orožniškega častika. Nekega policaja so demonstrantje toliko časa kamnjali, da je oblegal mrtev. Včeraj in danes ni izšel noben časopis. Kozaki in policaji stražijo tiskarne.

Ločitev Norveške od Švedske.

Pariz, 8. oktobra. V norveški zbornici se je začelo včeraj razpravljati o ločitvi od Švedske, kakor se je sklenilo na sestanku v Karistadu. Predsednik je naglašal, da se izpolnujejo prave domovinske koristi, ako se sprejme karistadski dogovor. Manjšina pa je izjavila, da je vseh tega dogovora norveška samostojnost tako pristrižena, da bi bilo bolje obdržati unijo s Švedsko, kakor pa sprejeti take pogoje. Državnemu ministru Michelsenu je očitala manjšina, da je preveč popustljiv glede narodne časti.

Angleško-francoska alijanca proti Nemčiji.

Pariz, 8. oktobra. „Matin“ je prinesel razkritje bivšega ministra zunanjih zadev Delcasséja. Kakor znano, je Delcassé odstopil zaradi napetosti, ki je nastala med Francijo in Nemčijo zaradi Maroka. V seji ministrskega sveta pa je izpovedal na dan odstopa da je Anglija izjavila francoski vladi, da jo hoče podpirati do skrajnosti, ako bi bila Francija nepričakovano napadena. Anglija se je

celo ponudila, da mobilizuje svoje brodogradilne, zasede kanal Cezarja Viljema ter izkopa 100.000 mož v Slezvik-Holštajnu. To razkritje je v Berlinu napravilo uničujoč vtisk, ker Nemčija spoznava, da nima v celi Evropi prijatelja.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. oktobra.

— **Splošna in enaka volilna pravica.** Minoli teden se je v poslanski zbornici razpravljalo o splošni in enaki volilni pravici. Podanih je bilo več predlogov, a nobeden ni dobil dvotretjinske večine, vsi so bili odklonjeni. Tudi kranjski klerikalci so podali predlog za splošno in enako volilno pravico in utemeljeval ga je dr. Šusteršič. Kdor primerja, kar so govorili Kramar Daszyński ali Lecher, s tem, kar je govoril dr. Šusteršič, spozna, da se je vodja naših klerikalcev prav malo potrudil ali pa — manca la forsa. Sicer pa je čisto gotovo, da je navdušenost naših klerikalcev za splošno in enako volilno pravico samo pesek v oči, samo agitatorično sredstvo, katerega se oprijemajo le dokler vede, da taka agitacija nič — ne škodi. Da pa so klerikalci v srečo nasprotniki splošne in enake volilne pravice, to kaže najbolje predlog dr. Ebenbocha, ki zahteva pač splošno volilno pravico, ne mara pa enake. Znana stvar je, da so nemški klerikalci zaupniki papeževi in kot taki voditelji vseh klerikalnih frakcij. Kakor so socialni demokratje razdelili svoje pristaje na narodnostne skupine, da bi ravno narodnost ne delala nasprotij, tako so storili tudi klerikalci. Naj so klerikalci v državnem zboru tudi razdeljeni na različne narodnostne klube — edini so vendar in vodstvo vseh skupin je v rokah episkopata in nem-

LISTEK.

Naravoslovne črtice.

(Ozračje — viharji in njihove sile.)

Zrak sestoji, kakor obče znano, iz 21 delov kislega, 78 delov dušila in nekaj ogljenčeve dvokislina, amonijaka, vodene pare, vodokisa itd. kot primesi. Poleg teh ima pa še štiri ali pet enotomskih plinov, (katere smo spoznali stoprav zadnja leta) v sebi: argon, neon, helij, krypton in xenon. Argona ima zrak približno 1% v sebi, dočim so ostali plini v tako neznatni množini primešani, da se ni čuditi, da so jih toliko časa kemiki prezrli.

Glede razpršitosti posameznih plinov, se je dognalo, da vsebuje zrak v višini 10 kilometrov samo še 18%, v višini 100 kilometrov pa ga sploh ni več. Množina dušila naraste v višini 20 kilometrov za kake 4%, v višini 100 kilometrov pa pa ni niti 1 volumni procent. Sorazmerno teki argon, za njim neon in krypton zginejo tudi hitro iz ozračja; zadnjega ni več najti v višini 10 kilometrov, neona ne v višini 50 kilometrov, ostalih ne več pri 100 kilo-

metrih. Zato pa je vedno več vodenca, katerega zemeljska množina 0.01%, naraste na 99.448% v višini 100 kilometrov. Poleg vodenca je najti v tej višini samo še sledi dušila in helije.

Da v takih višinah tudi temperatura močno pada, je umevno. Naslednja tabela naj pojasni tozadevne razmere.

Višina	0 km	10 km	20 km	50 km	100 km
Skupni tlak	760 mm	199	42	0.319	0.0233
Temperatura	10 C°	-18.5°	-38.6°	-60°	-80°

S temi raziskavanji pa se ujemajo tudi spektroskopični podatki atmosferskih svetlobnih pojavov v primernih visotinah. Spektrum meteorja, ki vzžari v približni višini 200 do 150 kilometrov, pokazal je črte značilne za vodenec in helij, dočim ima blisk v spektru črte argona, kryptona in xenona. Ramsay je doležil, da je zeleno barvo v šarkih severne luči razlagati vseh prisotnosti kryptonove v polarnem ozračju. Da, posrečilo se mu je celo s pomočjo posebnih priprav eksperimentalno napraviti s kryptonom »polarno luč« v malem. Poleg redkega xenona je krypton najtežji izmed teh zračnih plinov, ter ostaja v najnižjih

zračnih plasteh. Polarne luči pa stopajo samo na tečajih v nižino, tako da žaré ondi samo par kilometrov visoko, ali celo plavajo naravnost nad zemeljsko površino, dočim se v južnih, ravnih bližjih krajih prikazujejo samo v višinah 60 in več kilometrov, kjer ni več kryptona in seveda tudi ne — zelene luči več.

Kako in kje ti novi elementi nastajajo, ne vemo; omejeni niso samo na zemljo; helij, neon in argon so spektroskopično dokazali tudi na solnčni atmosferi; za xenon to ni gotovo, za krypton se ni dalo ničesar dognati.

Niž manj zanimivo, kakor sestava našega ozračja je tudi raziskavanje tokov in valovanj njegovih. Raziskavanja zadnjih let pečala so se izvešine z odnosaji v višjih zračnih plasteh, ker so nam oni nižjih v bistvu tako že precej dobro znani. V to svrhu se poslužujejo zrakoplovov; deloma takih, s katerimi se raziskovalci spuščajo v višave, ali tudi samo zrakoplovov, katere oblože s primernimi instrumenti, in jih potem prosto spuste kvišku na — dobro srečo. Le-te imenujemo registrovalne balone. Poleg teh se rablje še tudi privezanci — (Fessel-

ballons) — zrakoplovi, (ki nosijo ali ljudi, ali samo instrumente) pritrjeni na vrvi, s katero se jih pozneje zopet potegne nazaj na kraj odplava ali vzleta.

V zadnjem času so se začeli tudi mogočno zanimati za oblake. Ta opazovanja so spremenila mnogo preje veljavnih nazorov in zlasti prof. H. Hildebrandson si je na tem polju pridobil nemalo zaslug.

Zgorenji zračni toki pregibljejo se — kakor trdi ta učenjak — približno v isti smeri, kakor barometrične depresije, pri nas od zahoda proti vzhodu. Zato je skoro gotovo, da so depresije samo posledice velikih zračnih tokov v znatnih višinah. Ako pride del takega toka do večje hitrosti, kakor jih imajo zračne skupine pred njim, spremeni se energija, kolikor jo ima preveč v vrtinčasto, eyklonalno pregibanje.

Po tej teoriji razlagajo sedaj tudi strašne vrtinčaste viharje na mejah tropičnih pasov, hurikanov v zapadni Indiji, tajfunov in mavricijskih orkanov. Vsi ti kažejo prvotno bolj ali manj izraženo zapadno smer, a došli preko obratnikov se okrenejo in drve proti vzhodu.

Kake vehementni se ti viharji, uče

grozna opustošenja, katera so na Tiamotu-otokih januarja l. 1903. provzročili. Čas orkanov traja od srede decembra do konca marca; sila teh orkanov je naravnost neverjetna. Tako vzdignejo ladje iz morja in jih zažene po več kilometrov daleč po kopnem, trzajo mnogo centov težke skale in jih zanašajo kot žoge na suho. Prebivalci teh krajev poznajo v takih časih same en način rešitve: splezati na kokosove palme — ki se upogibljejo a ne vlomijo in ubraniti se valov in viharja.

Zračne toke v malem študirali so v novjšem času tudi ob nastanku in razpadanju oblakov. Istočasno združevali so tudi merjenje višin, v katerih plavajo, ter se pri tem posluževali posebnih deloma nalašč izumljenih instrumentov.

Najvišje zračne plasti pa so odprte samo registrirajočim zrakoplovom: balonom samopiscem. Težko, da bi mogel kdaj človek dvigniti se dosti nad 10 kilometrov višine, ker ni zanj več pogojev za življenje, zrak je preredel, in kislica premalo v njem. Za to rabimo za take višine izključno balone iz jako razteznega gumija, ki se dvigajo, dokler se ne razpočije. Instrumente dobimo na zemljo nazaj potem na balon pritrjenega dežnika-spuščal-

ških klerikalcev. Opravičeni smo torej smatrati Susteršičev predlog le za manever, in Ebenhovov predlog za izraz pravega mišljenja klerikalcev.

— **Značilno.** Kakor znano, se je izrekel dr. Tavčar glede splošne in enake volilne pravice, da bi morala vsaj omejena biti na tiste, ki znajo pisati in brati. Te dni je govoril za splošno in enako volilno pravico dr. Kramar in je pritrdil misli dr. Tavčarja, da kdor ne zna pisati in brati, naj tudi nima volilne pravice. Nasprotnik splošne in enake volilne pravice dr. Tavčar in zagovornik splošne in enake volilne pravice dr. Kramar se torej docela ujemata.

— **Kriza v ljubljanskem „Sokolu“.** Poroča se nam, da so se odpovedali svojim mestom v odboru ljubljanskega „Sokola“: starosta dr. Ivan Tavčar, načelnik dr. Viktor Murnik, tajnik dr. Fran Windischer in odborniki Janko vitez Bleiweis-Trsteniški, Bojan Drenik, Hinko Lindtner in Matko Prelovšek. To je sad onih spletk, ki so se pojavile na ustanovnem shodu Sokolske zveze in se naprej pletejo po različnih malih listih in to je prva posledica, da se je zanesla štajerska politika v slovensko sokolstvo.

— **„Evviva il deputato friulano!“** „Soča“ piše: „Dr. Gregorčič stavlja sedaj interpelacije v državnem zboru v družbi dr. Verzeznassija in Antonellija, furlanskih poslancev. No, furlanski poslanec je tudi on, saj so mu pomagali Furlani — du izvolitve. Sedaj jih zopet išče, da mu pomorejo tudi prihodnjič; zategadelj nastopa kot furlanski poslanec ter se druží s tako velikim „prijateljem“ našim, kot je Verzeznassi! V pravi družbi je mož in prav so imeli demonstrantje ob času njegove izvolitve, ko so klicali: „Evviva il deputato friulano! Evviva il traditor!“

— **O umrlem nadškofu Andreju Jordanu** prinaša „Soča“ uvoden članek, kjer piše, da je dolgo bolehal in da je bila vsa goriška javnost že delj časa pod vtisom, da dobi kmalu zopet novega nadškofa in kneza. Glede njegovih lastnosti pa piše nastopno: „Jordan ni bil naše gore list, dasi je bil njegov oče Slovenec iz Kranjske. Njegova mati, Goričanka, in laški dub, ki je takrat prevelal Gorico, sta ga nam odtujila, vzrastle je kot „Goričan“ ter se čutil Laba. Znal pa je izvrstno slovensko. Drugače je bil Jordan dober, koncilijanten mož, ki je užival splošne simpatije, ter je njegova smrt udarec zlasti za Slovence, ker se pač ne ve, kdo pride na njegovo mesto. Pokojnik ni bil krut, kakor so razni politikujoči duhovniki, in ni odobraval tistega divjanja, ki tako lepo „diči“ toliko slo-

venskih duhovnikov. Mi vemo dobro, da je že kot prošt obsojal tako rogoviljenje. Radi tega pa pri naših klerikalcih ni bil priljubljen. Ko je bil imenovan, so opravili naznanilo s par vrstami, če bi bil prišel Mahnič, bi bili vriskali samega veselja. Nadškofijska palača za časa Jordana ni bila več zbirališče inkvizitorsko nadahnutih, zbesnelih politikujočih duhovnikov, kakor za časa Misije. Nadškof se je odtegoval taki politiki, le premalo energije je imel, predober je bil, da ni s krepko roko posegel vmes ter storil konec politiki v cerkvi, ki je na velikansko škodo celi deželi. — V Rimu je sicer stal pod znanimi vplivi na strani onih, ki so se bojevali proti glagolici, ali storiti kaj takega, kakor delata Flapp in Nagl, za to ga ni bilo dobiti. — Ni bil kdo vé kak poseben dub, ali imel je lastnosti, po katerih se je priljubil, in radi katerih ga bomo pogrešali v knezškofijski palači.

— **Kapitularnim vikarjem v Gorici** je izvoljen monsignor Janez Wolf, ki bo opravljal nadškofijske posle, dokler ne zasede novi nadškof škofovske stolice. Wolf je bil dozdaj ravnatelj nadškofijske pisarne.

— **Škandalozne razmere na Koroškem.** Akoravno je že jutri deželnozborna volitev na Koroškem, niso dobile do sobote občine, kjer so Grafenauerjevi pristasi, nobenih legitimacij in glasovnic. Drugod so doposlali legitimacije in glasovnice pravočasno zanesljivim nemško-nacionalnim volilem, oni volilec pa, ki se bili na sumu, da bodo volili Slovence, dobili so volitvene papirje šele tedaj, ko so mislili gotovi nemški nacionalci, da bodo s njimi volili. To je v resnici škandal!

— **Slovensko gledališče.** Anzengruber: Samski dvor. Sobotna repriza je bila v vsakem oziru dokaj boljša od premiere. Igralo se je vobče prav dobro in zadovoljivo. Kar je bilo pohvaliti, smo hvalili že zadnjič; topot je gospa Danilova igrala staro Nežo diletantski naivno in površno in je brez potrebe in neopravičeno svojo vlogo karikirala. Gosp. Danilo je bil topot dober interpret župnika Lesjaka. Gosp. Kreisova je bila neprekosljiva v zadnjem dejanju, drugo dejanje pa bi ji priporočali, da se manje zvija, kajti njeno zvijanje liki jegulja je psihološki in estetiški neopravičeno. G. Nučič pač nikdar ne bo za kmečkega ljubimca. Mi si njegovo vlogo mislimo vse drugače, dosti globljo in hvaležnejšo, nego jo je ustvaril g. Nučič. Njegova igra — dinamično stopnjevanje glasu in kremenite geste — bi zadoščala za interpretu klasičnih iger (Schiller: Razbojniki in slično), moderna drama pa zahteva malo zunanosti in mnogo notranjosti. — Splošno bi smeli zahtevati še več in smoter naše kritike bo, doseči, da se naše gledališče povzdigne do onega viška, ki ga sploh zmore provincijalno gledališče. Iz ponižnega stališča dosedanje kritike je bila sobotna repriza izvrstna, iz našega idealnega stališča pa je bila le dobra. Gledališče je bilo še precej dobro ob-

skano in poslušalstvo je krepko aplavdiralo.

— **Odbor pevskega zbora „Glasbene Matice“**, voljen na občnem zboru dne 4. oktobra, konstituiral se je v seji dne 7. oktobra takole: Načelnik g. prof. Anton Stritof, načelnika namestnik g. Anton Rasinger, pevovodja g. koncertni vodja Matej Hubad, pevovodje namestnik g. dr. Pavel Kozina, tajnik g. Dragotin Šebenik, tajnikov namestnik g. Vekoslav Ravnikar, blagajnik g. Pavel Losar, blagajnikov namestnik g. Fran Knifje, arhivar g. Vinko Stegnar, arhivarjev namestnik g. Ivan Završan, odbornik g. Avgust Stamear. Ženski zbor: Načelnica gospa Julija dr. Ferjančičeva, načelnice namestnica gospa Katinka dr. Furlanova, tajnica gospica Mici Krejčič, tajnice namestnica gospica Olga Kunay, blagajnica gospica Marta Reich, blagajnice namestnica gospica Anka Maier, odbornice gospe: Jela Poljanec, Ernestina Rekar, Albina Sark in Elza Svetek. V veselični odsek so bili voljeni gg.: Lavoslav Pahor, Vekoslav Ravnikar, Avgust Sedlar, Vinko Stegnar, Dragotin Šebenik, Avgust Stamear, Alojzij Sulgaj in Ivan Završan, ter gospe: Jelica Kravnik, Jožica Maier, Milica Praprotnik in Marta Reich. Preglednikom računov sta bila na občnem zboru izvoljena gg. Josip Juh in Lavoslav Pahor. Iz tajnikovega poročila o delovanju pevskega zbora „Glasbene Matice“ posnemamo, da je pevski zbor štel v 14. društveni seji 64 članov moškega in 95 članic ženskega zbora, skupaj 159 članov. Pevski zbor nastopil je pri 4 koncertih, in sicer mešan zbor trikrat, moški zbor enkrat. Zabavna večera sta bila 2. Posamezni pevec pevskega zbora „Glasbene Matice“ so sodelovali petkrat. Izleta sta bila dva, in sicer se je izleta v Trst udeležilo 142 članov, izleta na Gorenjsko 82 članov. Othodnice so se priredile trem iz Ljubljane odhajajočim članom, podoknice so se zapele tri, za lostinke petkrat. Kompozicij se je izvajalo 33, in sicer moških zborov 21, med temi s spremljevanjem orkestra 1; mešanih zborov 11, med temi s spremljevanjem orkestra 4. Solistično so izmed članov pevskega zbora „Glasbene Matice“ nastopili gospica Mira Devova, g. dr. Pavel Kozina in g. Ivan Završan. Od borovih sej je bilo 19, pevski sestanki so bili 4 in 1 izvanredni občni zbor. Pevskih vaj moškega zbora je bilo 86, ženskega zbora 56, skupaj 142 vaj. Odbor se enkrat naproša gospode pevce in gospe in gospiče pevke, da zopet, osiroma nanovo pristopijo k našemu zboru. Redne skušnje so: za ženski zbor ob sredah in sobotah od polu 6 do polu 7 ure zvečer, za moški zbor ob ponedeljkih in sredah od 8 do 9 ure zvečer.

— **„Slovenska Matica“.** K slovenski otvoritvi srbskega vseučilišča v Beogradu dne 15. t. m. je povabljen tudi „Slovenska Matica“. Vabilu se bo odzvala in jo bo ondi zastopal njen odbornik gosp. Anton Trstenjak.

— **Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani** je imelo včeraj dopoldan v magistratni dvorani pod predsedstvom ravnatelja

gospoda Ivana Kneza ob številni udeležbi članov izredni občni zbor. Izredni občni zbor se je sklical v ta namen, da se izpremeni sedaj veljavna društvena pravila, katerih delna izprememba se je pokazala zategadelj za nujno potrebno, ker so prevzemale nekatere dolžbe leto za leto neugoden uspeh pri računih bolniškega zaklada. Po živahni debati, katere so se udeležili gg. Knez, Lilleg, Kováč, Pavlin, Vovk, Kostevc, Držar, ravnatelj Pečanka, so se — izvzemši dveh prememb v § 8 pravil — soglasno sprejele po ravnateljstvu predlagane izpremembe. Od izprememb omenjamo ono § 10 društvenih pravil, po kateri je novovstopivim, ki so že izpolnili 25. leto, plačati za vsako preko 25. leta izpolnjeno leto odsej deset kron mesto dosedanjih šest kron. Nadalje je vplačevati prispevke članov odsej v četrtletnih obrokih in ne v več pololetnih, kar bo vsakakor dobrodošla olajšava članom. Bolniška podpora se daje za dobo pol leta, v oziru vrednih primerih pa sme ravnateljstvo dajati podpore do enega leta. Hkrati bodi omenjeno, da se je vršil pretekli petek v prostorih društva „Merkur“ dobro obiskan sestanek, na katerem je poročal g. Magdič obširno in podrobno o nameravani premembi pravil. Razgovor na tem sestanku je imel ta uspeh, da se je na včerajšnjem občnem zboru enotno nastopalo. Sodimo za prav srečno misel, prirejati v društvu „Merkur“ prijateljske se stanke pred važnimi shodi.

— **Javni shod zaradi podražanja mleka.** Včeraj popoldne ob polu 3. uri se je vršil v veliki dvorani „Mestnega doma“ javen shod zaradi podražanja mleka. Shoda se je udeležilo toliko občinstva, da je bila dvorana nabito polna, da je bila tudi galerija do zadnjega kotička natlačena in da je bilo tudi po hodnikih vse polno oseb. To dokazuje, kako važnega pomena je za ljubljansko občinstvo vprašanje o podražanju mleka in kdor je bil na shodu, moral je dobiti vtisk, kako splošno razburjenje in ogorčenje vlada med ljubljanskim prebivalstvom zlasti revnejših slojev vsled privjanja oderuškega vijaka ljubljanskih okoličanov glede povišanja mlečnih cen. Še predno je bil shod otvorjen, čuli so se klici razvnetega razburjenja proti posestnikom ljubljanske okolice, ki hoče iz ljubljanskega občinstva izmoliti vse do zadnjega krajcarja, tako da naj delavci in nižji uradniki po mestu delajo le za živila, ki jih ljubljanska okolica po neznosni ceni prodaja na ljubljanskem trgu. Shod je otvoril g. Tuma, ki je pozdravil navzoče in jim razložil veljansk pomen shoda zlasti glede revnejših ljudi. Predsednikom shoda je bil enoglasno izvoljen g. Hibšar, zapisničarjem pa gosp. Rupnik. Prvi govornik je nastopil gostilničar gosp. Maček. Okolica, dejal je govornik, pritiska od dne do dne hujše na mesto z vednim draženjem živil. Zdalj so se vrgli posebno na mleko. Enkrat dati 2 krajcarja več, se ne pozna, a pomisliti je treba na ogromno množico te prehranitve, ki se vsak dan, vsak mesec, vsako leto porabi v Ljubljani in prišli bomo do uprav groznih števil. Če bi bila zdaj še stara mera, ki je bila še pred par leti, prodalo bi se v Ljubljani 8479 bokalov mleka, kar bi stalo 1695 K 80 v. Ker je pa nova mera, rabimo ga 12000 litrov in stane

1920 K. Na dan plačujemo ljubljanskim okoličanom za mleko po 224 K 20 v več, odkar je nova mera, akoravno stane liter 16 v. Na leto zneseta sveta 81.833 K! Celo leto damo za mleko v Ljubljani 700.800 K priseladanj cenah. Ako naj se zdaj mlečne cene zvišajo za 4 vin. pri litru, plačevali bi pri mleku vsako leto še 175.200 K več od sedaj, ali na dan 480 K. Skupni ljubljanski izdatki za mleko znašajo torej po novem tarifu celo leto skoraj 900.000 K! To so tako grozna števila, da bi storili vnebovpijoč greh, če bi se vdali okoličanom. (Splošno pritrevanje). Nove cene za mleko si pa niso izmislili kmetje sami, ampak gospodje, ki lahko žive, ki pa porivajo okoličane naprej, sami pa ostajajo lepo zadaj, da se jim toliko lažje izvrše njihovi egoistični nameni. Pod plaštem kmetijske družbe pritiska na Ljubljano ravnatelj g. Pirc. On pozna ljubljanske razmere, a vkljub temu je vprizoril s osebnim in bankeotnim baronom Codellijem in na strani propada se nahaajočim Lazzarinijem ter ljubeznivim našim someščanom Karlom Počivavnikom manever, ki bi naj ga prikupil pri kmetih in mu prinesel tako zaželjeno mesto deželnozbornskega poslanca. Stopil je v zvezo z okoličanskimi župani, ki naj pritiskajo s grožnjami in pretenjem na svoje občane in občanke, da bodo prodajale le po 20 v liter mleka. Obenem je ta družba združenih kmetovalcev ustanovila nekako zakotno trgovino z mlekom. Ponoči so vozili v mesto mleko, podnevi so pa vihteli svoj veliki bič ščevanja in hujkanja nad kmeti, ki so se jim zdeli tako neumni, da niso spoznali ciljev in namenov svojih voditeljev. Baron Codelli je bil celo tako umazan, da je pokupil pri kmetih mleko — seveda plačal ga ni, ker bi moral sicer svoj motor prodati (Smeb) — in jim kvasil, da ga bo sam obdržal. Ponoči je pa svoje odjemalce strigel z nakupljenim mlekom, ker mu je bil mar le njegov lastni dobiček. S takimi ljudmi se ima Ljubljana boriti v tej mlečni zadevi in najboljša storimo, da sklenemo, da noben Ljubljančan ne sprejme nobenega mleka več od ljubljanskih okoličanov in njih voditeljev, baronov in drugih revežev, ki hočejo krpiti z našim denarjem svoj strgan in razcefrani žep. Baro ploskanje in glasni klici odobravanja so sledili tem besedam. G. Tuma je poudarjal, da je mleko dosti drago po 7 kr. liter, saj je v njem tako polovica vode in polovica dežlja! „Slovenec“ je na dolgo in široko razlagal, kako opravičeni so kmetje povišati ceno mleku, pri tem pa seveda ni mogel skriti svoje velike ljubezni in brige za delavce. (Klic: Za farske trebuhe!) „Slovenec“ se je zdaj kot že neštetokrat postavil proti delavcem, akoravno ve, da jih je mnogo izmed njih pri raznih klerikalnih društvih in še bi ne bilo pri teh društvih tistih delavcev, katerim zdaj obeta „Slovenec“ izstajanje, šla bi vsa ta društva rakom žvižgat. Vendar za „Slovenčev“ piserjenje se ne zmenimo nič, nesramnost njegova mora biti znana vsakomur. Ponaša se vedno, da je zastopnik ljudstva, delavcev, da se za-

nika, ali drugega balona, ki je manj napolnen kot prvi, glavni balon, a preslab, da bi se mogel obtežen obdržati v zraku. Na ta način so dosegli višine skoro 20 kilometrov. Tako je meseca junija na Dunaju spuščen balon-samopisec dvignil se 9500 m visoko, ter registriral temperaturo — 43° pod ničlo. Drugače spustili so v Berlinu — dvignil se je 11.500 m, ter pokazal kot najnižjo temperaturo 53° pod ničlo. V Curihu vzletel balon dosegel je višino 15.750 m s temperaturo 66° 5' C pod ničlo.

Poleg zrakoplovov uporabljajo za študij vzlasti nižjih zračnih plastij v zadnjem desetletju tudi posebno sestavljene zmaje, ki nosijo instrumente seboj, podobne torej balonom — privezancem. Dočim se v naših krajih navadni zmaji dvignejo komaj 200–500 m v najboljšem slučaju visoko, vzdigne se moderni šaluzijski zmaj dosti višje — najvišje pa takozvani „amerikanski“ zmaj, katerega je mogoče spraviti celo več kilometrov visoko.

Ti „amerikanski“ zmaji pa niso nič kaj prikupljive vnanjosti, ampak so jako prozajnih kockastih obrisov, tako da bodo naši otročaji še vedno cenili staroslavne, mnogoizkušene, pristne domače „lintverne“.

Mephisto.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

Drugi del.

(Dalje.)

Ottobone je čital s pritajenim glasom nadaljno točko pogodbe, med tem, ko je grof Majnhard šepetaje rekel Katarini:

„Verujte mi, lepa Katarina, jaz sem se poročil s svojo soprogo zgolj zato, da sem pomnožil in razširil oblast goriških vladarjev; verujte mi pa tudi, da bi dal rad vso svojo oblast in vse svoje imetje, če bi me vi le eno samo uro ljubili.“

„Dalje se jaz, grof Majnhard, zavežem, da izpustim na svobodo vse čedadске meščane, kar jih imam v svoji oblasti in ravno tako vse ujetje njihove služabnike, ter izročam kot jamstvo svoji dve graščini Mali in Veliki dol oglejskemu patrijarhu, ki mi jih povrne, kadar mu potrdi čedadski meščani, da sem izpolnil to pogodbo.“

Tako je čital Ottobone, a grof Majnhard ni slišal nobene besede. Ljubezensko brepenenje ga je bilo tako prevzelo, da je videl in slišal samo Katarino in njegovo srce je utripalo blaženstva, ko mu je Katarina stisnila roko in mu rekla na uho:

„Ah, kako rada bi verjela vašim ljubavnim besedam...“

„Verujte mi.“

„Ko bi mi mogli le količkaj dokazati, da me ljubite, grof Majnhard, da me resnično ljubite...“

„Povejte, kako naj vam dokazem svojo ljubezen; Katarina govorite, vse storim kar hočete.“

Med tem je Ottobone skoraj nrmraje čital v pogodbi:

„Končno dovoljujem, da podero čedadski meščani moj grad s stolpom vred v Čedadu.“

Juri se je zgani, ko je slišal to točko. Zdelo se mu je nemogoče, da bi grof Majnhard to podpisal, saj je bil za tako dovoljenje vladar odgovoren vsemu plemstvu furlanskega vojvodstva. Toda grof Majnhard je bil tako zamaknen v Katarino, ki je bila svojo roko položila na njegovo ramo in se igrala z njegovimi plavimi kodri, da se je šele zgani, ko mu je predložil Ottobone pogodbo in mu ponudil pero, da naj jo podpiše.

„Tudi druga priča je že tu,“ je dostavil Ottobone. „Ali čujete konja pred hišo? Gotovo je to Danijel Dornberški; poznam ga po glasu.“

Nekaj trenutkov pozneje je vstopil Danijel Dornberški, ki je kot priča pod-

pisal poleg Ottobona pogodbo, naker je Katarina hitro zasukala pogovor na druge stvari, med tem ko je odnesel Ottobone pergamentno listino.

Katarina je ostala le še malo časa pri svojih gostih, potem jih je odslovila in se umaknila iz obednice. Komaj so se vrata zaprla za njo, je grof Majnhard ognil veliki plašč, ki ga je bil pustil Ottobone v sobi, in je rekel Danijelu Dornberškemu:

„Pomagaj mi, da se vtihotapim na vrt. Pojdi v hlev in odpelji še mojega konja, jaz pa ostanem tu. Če te kdo kaj vpraša, reci, da sem že odšel.“

Juri, ki je še vedno stal za zagrinjalom, se je zadovoljno saamejal, ko je ujel te besede, ki so mu razodele ves načrt grofa Majnharda. Pustil je oditi goriškega grofa in njegovega tovariša in je šele po njih odhodu vstopil v sosedno sobo, kjer je nanj čakala Katarina.

„Ali veš, dekletce moje, da grof Majnhard ni odšel, marveč da se je skril na vrtu?“

Katarina se je tako prestrašila, da se je začela tresti po vsem životu in je imel Juri mnogo posla, predno jo je pomiril.

„Katarina,“ je rekel Juri, ko sta sedela za mizo, „ti si neizkušen in

zaupljiv otrok in ne veš, kako ne vredno vlogo si igrala danes zvečer. Kar se je danes sklepalo, to je na perjeno tudi proti meni in zato te vprašam resno in slovesno: Ali hočeš postati moja zaveznica, Katarina, ali mi hočeš stati na strani proti mojim sovražnikom?“

„Rada, Juri,“ je odgovorila Katarina in se zaupno stisnila k svojemu ljubimcu. „A kako naj ti pomagam? Kaj naj storim?“

„Slušaj mene in stori, kar ti bom rekel. Ali čuješ? Nekdo siplje pesek na tvoje okno. To je grof Majnhard.“

Juri je hitro upihnil luč in je potem rekel Katarini, naj odpre okno.

„Kdo je?“ je vprašala Katarina, dasi je vzile temnemu plašču, v kateri je bil zaviti goriški grof, prav dobro vedela, kdo da stoji pod njenim oknom.

„Katarina, krasotica vseh krasotic, kaj me ne poznaš?“ je vzdihoval grof Majnhard. „Pridi doli na vrt, kraljica mojega srca, da čujem tvoj glas in zopet občudujem tvojo lepoto.“

„Ne morem,“ je odgovorila Katarina, „pri meni leži moja dojlka in ta je zaklenila vrata ter ima ključ pri sebi.“

vzema ranje, a kadar je treba zastaviti same besede, tedaj se zapodi vanje in bujske barone in rane bogataše proti njim. Zastopnik osterbov je seditnik izseovalcev delavskega stanu in sploh nižjih slojev, katerim je mleko takorekoč glavna hrana. Ker je pravica na naši strani, ker je ljubljanska okolica od vina od nas, se ne smemo vdati, ampak čakati, da zmagamo docela. Mestni magistrat bo v kratkem dobil toliko mleka, da ga bomo imeli vsi zadosti, zato mu budi izrečena zahvala za njegovo zavzetje za ljubljansko obdinstvo. Govornik prebere nato sledečo resolucijo: »Zbrano meščanstvo na javnem shodu dne 8. oktobra 1905 v »Mestnem domu« v Ljubljani protestira zoper podražene mleka, se strinja s sklepom mestnega magistrata in ga pozivlja, da uvede v raznih krajih mesta mlekarne, da s tem prepreči vsak možnost nadaljnji naskok na ljubljansko prebivalstvo v podražanju živin in nastopa najostreje proti bujskadem, ki okoličane podpirajo zoper mestno prebivalstvo.« Resolucija je bila enoglasno sprejeta. — Nastopni govornik g. Karlič pove, da je sicer odločen »Slovenec« pristati, a v tem oziru pa mora kar najostreje obsojati klerikalno politiko. — Socialni demokrat g. Kocmur poudarja, da se gre v prihodnji zadevi za človeški obstanek in proti temu obstanku je nastopila klerikalna stranka. Ta stranka ima v svojem programu, da pomaga delavcu, obrtniku in kmetu. Ako bi hotela res mestu pomagati, storila bi to v delnem zboru, kjer pa uganja svojo perfidno obstrukcijo. Pomagati kmetu na stroške delavca in obrtnika ne gre in se s tem ne more sprijazniti nihče, komur je mar blagor zadnjih dveh stanov. Sicer bi pa mi bili gotovo za to, da se mleko podraži, če bi videli, da so ljubljanski okoličani res taki reveži, da pridejo na boben zaradi precezne prodaje živin v Ljubljano. Podražene mleka ni nič drugega kot političen manever klerikalne stranke, ki je s svojo politiko prišla na kant. Volitve, deželnozbornske in državnozbornske, se približujejo. Klerikalci za kmeta niso storili nič. Da bi nametali peska v oči ljubljanskim okoličanom, da bi si zagotovili svoje mandate, so povzročili umeten boj med ljubljanskimi meščani in njihovimi okoličani. »Slovenec« smatra okoličane za tako neumne, da se bodo dali bujskati brez pardona, ljubljansko obdinstvo pa ima tudi za tako omejeno, da bo plačalo mleko, kolikor se mu cena nastavi po »Slovenecu« zaslugi in »Slovenec« upa šteti bogato žetev po znanem izreku: kjer se dva ravsa, ima tretji dobiček. Iz vsega »Slovenec« pisarjenja glede mleka in mlečnih cen se jasno vidi surov zahtevni napad na ljubljansko obdinstvo, klerikalci, hinavci v dejanju in nehanju, mu hočejo vzeti kruh, uničiti nameravajo njegovo eksistenco. Hlinijo se delavstvu, da so proti podražanju mleka; zadnjič je to tvezil Mojskerc in danes Karlič, v resnici pa le čakajo, kdaj uničijo delavske mase. Zato je obsojati najostreje »Slovenec« infamijo, kateri je le brezkmetni klerikalni egoizem njen cilj. — Ker se ni oglašil noben govornik več k besedi, zaključil je predsednik shod s zahvalo za toliko udeležbo, zlasti ljubljanskim gospod in gospodinjam ter prosil še za prihodnji shod, kadar se bo sklical, ravno tako ogromne udeležitve.

Ogoljufani kmetje. Kmetje ljubljanske okolice so pošteno na dilei. Prekanjeni špekulantje so jih speljali na led. Špekulantje in magnatje so jih pregovorili, da so začeli vojno zoper mesto in da so ustavili dovažanje mleka. Kmetje so doma pretepalji svoje žene, prevračali mlekarice na vozičke in razlivali mleko, se pregrešili proti postavi, vsled česar jih bo vse polno zaprtih — magnatje in špekulantje pa so jim med tem odjedli najboljše odjemalec. Kmetje so držali besedo, ostali zvesti dani obljubi in niso pošiljali mleka v Ljubljano — špekulantje in magnatje pa so ponoči vozili mleko v Ljubljano in skrivaj lovili novih odjemalcev. Premožni ljubljandani so dobili mleka v izobilju, tpele so le revne rodovine, največ delavskega in obrtnega stanu. Danes joku marsikatera mlekarica in mlo prosi, naj bi se mleko zopet jemalo od nje, a je prepozno. Ta se je pokazalo, kakšne prijatelje imajo kmetje. Tisti, ki so jih najbolj šteli in bujskali zoper mesto, so jih najhujše ogoljufali.

Boj za mleko se bliža. Konec in ostala bo le škoda, ki so jo imeli kmetje ljubljanske okolice. Mlekarice dovažajo mleko zopet redno, in mear po stari ceni. Nihče naj ne plačuje mleka dražje kot

liter po 8 krajcarjev, ker je vse polno mlekaric, ki ga dajejo s veseljem po tej ceni. Na trgu postaja posamične ženske pač prodajati mleko po višji ceni, ali to veselje se jim bo kmalu pregnalo. Tudi danes je obdinstvo na trgu razlilo precej mleka tistim ženkam, ki so sanj sahtevate pretrane cene. Dosti je tudi kmetie, ki prodajajo mleko celo po 7 krajcarjev liter, samo da ga spravijo v denar. Ljubljanske gospodinjje, ki so se v mlečni vojni tako imenitno držale, naj ostanejo energične in kmalu bodo dosegle, da se bodo znižale tudi cene drugih živil.

Podražanje mleka dela sedaj tudi nekaterim posestnikom sitne preglednice. Mlekarica je sama povedala, da ji je mož zabičal, da ne sme dati izpod 20 v. liter. Ker ga pa po ti ceni ni mogla prodati, je je nesla nazaj, doma skubala ter vse vlila v škaf, katerega je potem postavila na mizo in povabila moža z besedami: »Na hudič, tle ga imaš, pa ga sam žri!« Mož je bil tako jezen, da je vse skupaj prijel in vrgel ob tla. Drugi dan pa je rekel ženi, da naj mleko le prodaja po stari ceni. Neka druga je pripovedovala na trgu, da ji je mož sploh prepovedal nesti mleko v Ljubljano. Ko je pa on šel na polje, sem pa brž odpeljala mleko svojim odjemalcem. Mlekarice po mestu tudi pripovedujejo, da so jih nekateri možje, ki silijo da bi se mleko prodajalo po 20 v., od svojih žena že »fasali« in da se vsled tega marsikje žena in mož gledata, kakor pes in mačka. Mož boče imeti novo, žena pa staro ceno za mleko. Kdo je tedaj kriv teh družinskih razporov?

Mestna prodajalna mleka. Mestna občina je preskrbel, da dobiva vsak dan več sto litrov mleka. Takega mleka ljubljandani še niso uživali, kakor je to mleko, ki ga prodaja mesto po 8 krajcarjev liter. Tu se šele vidi, kaj je pristno, tečno in nepokvarjeno mleko, tu se pa tudi vidi, kako brozgo so nam doslej dovažali ljudje iz ljubljanske okolice za drag denar. Mleko, ki ga prodaja mestna občina, je polno mleko in ima garantirane maščobe 3,2, medtem ko iz ljubljanske okolice ne dovažajo nikdar polnega mleka v mesto. Treba je, da spozna občinstvo, kako dobro je mleko, ki ga prodaja mestna občina, potem bo šele spoznalo, kako je bilo dozdaj oškodovano s tem, da je slabo mleko drago plačevalo. Za pošten denar hočemo imeti pošteno in polno mleko.

»Slovenec« vedno lažnjivec. »Slovenec« je zadnje dni poročal, da stane liter mleka v Celju 20 vinarjev. Danes nam pa poroča neka slovenska gospodinja od tam, da je v Celju mleko vedno le po 16 vinarjev liter in nič dražje. Poštenjakovič »Slovenec« je s samimi lažmi hotel doseči povišanje mlečnih cen, a kolikor bližje se pogledajo njegove »informacije«, toliko gorostajnejše neresnice prihajajo na dan. Kaj si pa sicer moramo misliti drugega od zagovornika osterbov!

Posestnik p. d. Tinčiču iz Hrastja je bilo v petkovi številki zaradi mleka posvečenih nekaj vrstic. Prepričali smo se, da nas je dotični dopisnik nalagal in da se je Tinčiču zgodila krivica.

Špecerijški trgovci ljubljanski so sklenili v preteklem letu, da v bodoče kupcem in odjemalcem ne bodo več dajali novoletnih daril. Zato so volili znatno vsoto 1180 K »Kranjski podružnici avstrijskega pomožnega društva za bolne na pljučih« Odbor podružnice je sklenil v svoji zadnji seji, obrniti se na trgovski gremij, oziroma na špecerijške trgovce s prošnjo, naj se blagovolijo tudi ob novem letu 1906 spomniti te dobrodelne ustanove. S tem bi podružnica, ki je podpora še zelo potrebna, zadobila krepko pripomoč, da bi v bližnjem času prišla s svojim delovanjem, ne le v prid jetičnim, temuč vsemu prebivalstvu na korist.

Himen. Dne 7. t. m. se je poročil g. Modic, o. kr. sodni pristav v Metliki s gđ. Marico Polančev v Novem mestu. — Dne 11. vinotoka se poroči v Središču gosp. Miroslav Spranger, učitelj v St. Iliju s gđ. Marico Majcenovo. Čestitamo!

Umrle je dne 5. t. m. v Novem mestu gospa Seidlova v starosti 69 let. Blaga pokojnica je bila v obče znana dobra gospodinja in skrbna mati. Naj v miru počiva!

Monštranca je padla dvakrat z oltarja v Šmihelu pri Novem mestu dne 1. oktobra ob priliki cerkvene svečanosti. Najbrž je vijak spodaj odpustil. Namesto pa, da bi monštranco, ko se je privrkat prevrnila, zamenjali s drugo in da bi se pri drugem duhovnem opravilu ne zgodilo kaj takega, je pustil duhovnik to v nemar; zato se je ob 10. uri dopoldne, ko je bil prijel službojni frandščikan v roke, prevrnila

zopet, padla na tla in se razletela na več konov. Taka malomarnost pač ni opravičljiva!

Hitri voznik. Leopold Rogelj, posestnik v Kandiji pri Novem mestu, je v kratkem času dobil dve stavi. — Pred 14. dnevi je dobil stavo v snezku 200 K, ker se je pripeljal s svojima dvema konjema iz St. Vite v Novo mesto v dveh in štiri ure in pred osmimi dnevi je dobil drugo stavo v snezku 100 K, ker se je iz Gor. Toplice do Štemburja v Kandiji pripeljal s ravno istimi konji v 28 minutah. Priznati se mora, da v tem času dosedaj ni še prevosil nobeden voznik ene ali druge označenih prog in je ta uspeh pripisati le temu, da ima gosp. Rogelj res izborne konje za tek.

Velika pesa. Na vrtu g. Ropasa v Kandiji pri Novem mestu je zrastle rdeča pesa izredne velikosti, en sam komad je tehtal dve in pol kili.

Vinska trgovci se je v okolici Novega mesta že pričela vino bode letos mnogo boljše od lanskega in opozorimo vse iste, ki mislijo na kupovanje dolenskega mošta, da se poprimejo ter opuste naročitev tujega blaga.

Okrajni šolski svet slovenjebistriški — je padel v nemške roke. Nemški listi že sora veselja in kličejo »hele« novemu šolskemu svetu ter žele, da tej lepi zemlji kulture (!) sledi kmalu ustanovitve nemške šole v Slovenji Bistrici, v tem nemškem (!) mestu.

Poslanec Pommer do biva povsod brce. Pommerjeva nezadržljiva sitnost in njegovo vikanje v reči, ki ga nič ne brigajo in ki jih nič ne razume, preseda že Nemcem samim in prapredetki pater je moral ta duševni revež čutiti trepko breo od poslanca Lecherja, ki je govoril o uredbi splošne volilne pravice v Nemčiji in opomnil, da je imel Bismarck pred očmi enotnost nemške države. Pommer se je brž vtaknil vmes s opazko: V Avstriji je bil tudi uvedel! Lecher je pa odgovoril svojemu tovarišu: Vi srečni! Vi ste vedeli torej celo za njegove najekstremnejše misli! Gospod dr. Pommer, tako počno je že! Če hočete, da se izplačajo dijete, pustite me, da korčam. — Pommer je umolknil, kar je edino pametno stori.

Nadebuden dečko je 12-letni Ivan Slugič od Spodnje Sv. Kungunde na Stajerskem. V petek je ukradel mešetarju Simonu Prahu v St. Iliju 40 K, se odpeljal v Maribor, kjer si je kupil novo obleko. Predno jo je pa oblekel, zgrabila ga je roka pravice.

Na c. kr. akademiji umetnosti na Dunaju je sprejetih izmed 26 aspirantov le 6 kiparjev. Veseliti nas mora, da je med sprejetimi tudi Slovenec, mladi nadarjeni kipar g. Ravnikar iz Radeč pri Zidanem mostu. Čestitamo!

»Podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi« obani zbor se boode vršil v soboto dne 14. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer v restavraciji »Mercur« v Pragi.

Tržaška policija se pomnoži za 59 mož valed pomanjkljivih varnostnih razmer.

»Čez sedem let pride vse na dan«, pravi pregovor, ki se semtertja tudi uresniči. Dne 4. novembra lanskega leta je neki kmet imel pri dolenjski mitnici z mitničkim osebjem in policijo javno nasilstvo. Ker je imel seboj živino, se je oblastvo zadovoljilo, da je napovedal le svoje ime. Rekel je, da se piše Fran Kramar in da je doma iz Studence. Ko ga je hotelo sodišče povabiti, ga sodni sluga, kakor tudi otročniki niso mogli najti. Danes pa je prignat isti kmet na semenj voli. Spoznal ga je stražnik Vrekar in takoj ustavil. Kmet je priznal, da je lanske leto napovedal napačno ime in dognalo se je, da je posestnik Janez Koejan iz Strajšt. 9 pri Studencu. Sedaj se boode moral zagovarjati radi dveh deliktov.

Na policijskih oglaših je slika nekega 45 do 50 let starega moškega, ki je dne 12. m. m. v Trstu nenadoma umrl. Navodeno je spadal dosedevno delavski kategoriji in ker se ni moglo dognati, kdo je, je tamonjska policija dala truplo fotografirati in je slike razposlala tudi drugim oblastvom. Kdor bi ga spoznal, naj blagovoli to naznaniti mestni policiji.

Poskušena tatvina. V noči ob 6. na 7. t. m. je nekdo pri verandi Weinlichove vile na Bleiweisovi cesti s nožem odstranil šipo in jo prislomil k zidu. Ker so drugi dan našli na oknu nož, a niso pogrešali ničesar, se sumi, da je bil tat prepreden, oziroma prestrašen po kakem mimoidoščem, da je sbehal.

Delavske gibanje. Včeraj se je odpeljalo s južnega kolodvora v Bratislavo 6 Slovencev, 10 Kočevarjev je šlo na Dunaj kotanj peč. 12

Slovencev je šlo v Ljubno. Iz Amerike je prišlo 30 Macedoncev, 30 Hrvatov in 10 Slovencev. 10 Hrvatov je prišlo iz Zgornje Avstrije, 12 iz Solnograda, 10 Macedoncev in 16 Hrvatov pa je prišlo iz Bohinja. — V soboto je šlo v Ameriko 14 Slovencev in 7 Hrvatov. V Heb je šlo 17 Hrvatov, v Line 20, v Ljubno 19, v Pasovo 16, v Lomast 18, v Schaibe 14, v Hrušico pa 20. Iz Hrušice je prišlo 40 Hrvatov.

Izgubljene in najdene reči. Neka dama je izgubila slato brožo, vredno 24 K. — Branjevka Frančiška Ravniharjeva je izgubila malo denarnico s 4 K. — Stolar Mihael Cugel je izgubil 12 K denarja, ki je bil zavrt v belem robcu. — Učenku trgovskega tečaja, gđ. Marija Kuraltova, je izgubila torbico s 4 K. — Glebeni učitelj g. Anton Dekleva je našel denarnico s srednjo vsoto denarja in jo oddal na magistratu. — Na južnem kolodvoru je bila izgubljena, oziroma najdena denarnica s 7 K, dva zavitka zelenjave, črn predpasnik, kukalo in kovčeg delavske obleke. — Našel se je večeraj zastavni listek. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi v »Narodni tiskarni«.

Preveč denarja je dala pretežni teden neka ženska pri nakupovanju zelenjave. Ker je dotična ženska neznana, se pozivlja, da se zgasi v Krakovskih ulicah št. 37, da dobi svoj denar nazaj.

Pozabil je neki gost v »Kazini« črn, trd kloub in slat ščipalnik. Oboje dobi pri mestnem magistratu.

Najnovejše novice. — Nadvojvoda umrl. Na Ogrskem je umrl nadvojvoda Matija, najmlajši sin nadvojvode Jožefa Avgusta. Dasi je bil star šele — 15 mesecev, mu nekateri listi pišejo posmrtnice.

Kolera. V varšavski guberniji je v prvem tednu meseca oktobra zbolelo za kolero 14, umrlo pa 9 oseb.

Velika nesreča na železnici se je pripetila blizu Rostova. V Vladikavkaz vozeči vlak je zdrknul s tira, pri čemer je bilo ubitih 27, ranjenih pa 35 oseb.

On piše. Prijatelj: »Toda Anton, kaj pa počneš, da si tako elegantno oblečen?« — Anton: »Pišem«. — Prijatelj: »Za vrloga! Kde bi si bil mislil, da pisanje toliko nese. Za kateri list pa pišeš?« — Anton: »Za noben list. Od časa do časa pišem, le svojemu očetu za denar.«

Nezaslužena čast. Reusski prestolonaslednik je naznanil na želtniku železniške postaje med Posenom in Gero, da se bo tega in tega dne s določenim vlakom odpeljal z njegove postaje. Vse je bilo brž lepo pripravljeno za sprejem visokega gosta, uradniki so oblekli gale uniforme, vlak je že pripeljal, a prestolonaslednika še ni. Končno, bil je že skrajni čas, se prikaže enovprežni voz, ki ga je vodil navađen kmetič. Na vozu je sedel črnoobleđen gospod. »To je prestolonaslednik, saj sem ga že enkrat videl,« se je oglašil eden izmed uradnikov. Sicer so se uradniki nekoliko čudili, da se vozi prestolonaslednik na tako primitivnem vozu, toda za taka uganja ni bilo več časa. Prevzvišeni je šel k blagajni ter si naglo kupil vozni listek 2. razreda. Brž so ga obstopili vsi uradniki ter ga spoštljivo spremili do vlaka. Tu je hotel visoki gost skromno vstopiti v voz drugega razreda, toda uradniki so ga med globokimi pokloni spravili v salonski voz ter mu pomagali vstopiti. Takoj nato je vlak zapeljal ter se začel naglo premikati, a uradniki so stali v vojaški vrsti ter tudi po vojaško salutirali, dokler ni vlak izgubil. Potem so hoteli h kmečkemu vozniku ga izpraševati, odkod je pripeljal visokega gosta. »I, odkod neki, kakor iz U.; gospod je tam prvi natkar v hotelu.« se je odzval kmetič.

Lovska statistika. Površina gozdov se je Avstriji v zadnjem času nekoliko povečala. Da pa se v avstrijskih gozdih nahaja še vedno mnogo divjadi, je razvidno iz statistike ustrelenih divjih živali leta 1903. Ustreljenih je bilo 1,656,811 zajcev, 1,480,660 jerebic, 218,696 fazanov, 117,830 srn, 12,515 kljunačev, 60,245 divjih rac itd.; škodljivih živali je padlo: vran in srak 481,514, veverice 229,212, podlasice 64,225, lisce 40,125, medvedov 28, volkov 82, risov 36 itd.

Leva ima za varuha. Ch. Wolfe, urednik v New Harmony, Ind. izhajajočega časopisa »Times«, je postavil pred pisarno svojega lista leva za šuvaja. Lev ni ukročen in Mr. Wolfe se nadeja, da se boode z levovo pomočjo mogel ubraniti raznih sabljiščev in — pesnikov. Kupil je žival od nekega cirkuša, ki se je mudil tam.

Gnezdo iz šivank. V Aschenu si je napravil golobji par gnezdo iz samih šivank. Lastnik golbov jima je pripravil dovolj slame in sena, da si napravita gnezdo, toda goloba sta rajši letala h kupu odpadkov pri sosednji tovarni za igle, iz-

birala najtanjše in najdaljše igle ter jih nosila v golobjak, kjer sta iz njih splela vprav umetniško gnezdo. Igle so bile v gnezdo tako čvrsto vpletene, da je pri odstranjevanju gnezda odpadlo le par igel. Obseg tega gnezda je meril 58 cm. višina 6 cm, tehtalo pa je gnezdo 150 gramov. Vpletenih je bilo kakih 1000 igel po 72 milimetrov dolgih. Preden se so mladiči izvalili, je lastnik nadomestil to čudno gnezdo s mehkim, ker bi sicer bili mladiči poginili.

»Mrtvaška cvetlica« na otoku Javi ima cvetje, iz katerega puhti neprestano močan vonj, da umre tudi najmočnejši mož, ako bi dalje časa vdihaval vase ta vonj.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 9. oktobra. Vodja nemških liberalcev na Češkem dr. Eppinger je bil pri ministrskem predsedniku Gautschu in mu je naznanil, da Nemci niso zadovoljni z volilno reformo za češki deželni zbor, ki jo hoče predložiti vlada, marveč da zahtevajo »veto« v vseh narodnostnih vprašanjih. Kaj je Gautsch odgovoril, še ni znano.

Dunaj 9. oktobra. V tukajšnjih političnih krogih se širi govorica, da se je cesar odločil odobriti Fejervaryjev program in da bo imenovanje Fejervaryjevega ministrstva razglašeno še ta teden.

Dunaj 9. oktobra. Tukajšnji krščanskosocialni listi trde, da postane germansko-latinski tržaški škof Nagl kot Jordanov naslednik nadškof v Gorici, goriški prošt dr. Faidutti pa škof v Trstu.

Praga 9. oktobra. Narodni socialci so večeraj priredili shod, katerega se je udeležilo kakih 1400 oseb. Govorilo se je o dogodkih v Brnu. Po shodu je bila na Vaclavskem namesti demonstracija in prišlo je tudi do rabuk.

Olomuc 9. oktobra. Včeraj je imelo pet polkov »bereitschaft«. Ker je vlada prepovedala nameravani tabor, je bil v »Narodnem domu« shod, na katerem je bilo sklenjeno, da je takoj začeti najbrezobzirnejši politični in gospodarski boj proti Nemcem. Popoldne je na raznih krajih prišlo do bojev, pri katerih je bilo več oseb ranjenih.

Budimpešta 9. oktobra. Vodstvo koalicije je sklenilo, da bo proti odgojenju državnega zbora samo protestiralo, sicer pa se ne bo ustavljalo. Imenovanje Fejervaryjevega ministrstva se razglasi 12. t. m. Obenem izide manifest, v katerem bo povedano, zakaj je bil cesar primoran novič izročiti Fejervaryju vlado.

Petrograd 9. okt. Vesti, da odpotuje minister zunanjih del grof Lambsdorff v inozemstvo, so izmišljene.

Petrograd 9. oktobra. V Tiflisu so revolucionarji vrgli več bomb na kozake.

Moskva 9. oktobra. Med strajkujočimi peki in med vojaštvom so bili večeraj in danes pončči hudi boji. Več oseb je ubitih, mnogo ranjenih.

Poziv

Z ozirom na notico »Slovenec« z dne 7. oktobra 1905, št. 230, pod zaglavjem »Iz Zagorja ob Savi« s odstavkom: »Narodno delovnekega študenta, ki mu je narodnost čez vse, obstoji v tem, da poizkuša agitirati — šujte! — zoper vseslovensko Družbo sv. Mohorja!« — Za danes samo toliko. Če ne bo miroval, ga bomo fotografirali. Njegova biografija bo zanimiva — mi zagorski študenti javno pozivljamo dopisnike, da v teku dveh dni navede, kje izmed zagorskih študentov, kdaj in kje je agitiral, oziroma poiskal agitirati zoper vseslovensko Družbo sv. Mohorja. Sicer bomo primorani dopisnika tudi mi javno »fotografirati«.

Zagorski študenti.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

